

Skrivehandlinger

Formålet med dette dokument er at give en kort beskrivelse af udvalgte skrivehandlinger, der er centrale i både de humanistiske, de samfundsvidenskabelige og de naturvidenskabelige fag. Nogle af skrivehandlingerne kan have lidt forskellige betydninger på tværs af de tre fakulteter. Bemærk at beskrivelser af øvrige skrivehandlinger i de enkelte fag kan findes andre steder, f.eks. de naturvidenskabelige typeordsbeskrivelser.

Analysér

At analysere betyder at bruge et fags metoder og teorier til at undersøge fagets genstandsfelt/område.

I **sprogfagene** betyder en analyse af tekster, at man "skiller dem ad" i deres bestanddele - for eksempel kan man i en fiktionstekst se på komposition, fortælleteknik, sprog og personkarakteristik. I sagprosattekster kan man se på argumentationens forskellige dele og virkemidler (påstand, belæg, hjemmel, ordvalgsargumenter, appelformer etc.). Opløsningen i enkeltdele sker hele tiden med henblik på at forstå helheden bedre, dvs. blive klogere på delelementernes funktion og mening i tekstens struktur.

Angående **samfundsvidenskab**: Se "Undersøg"

I de **naturvidenskabelige** fag betyder en analyse en grundig gennemgang og forklaring af data, en figur eller en graf. Analysen skal indeholde en faglig forklaring på årsagssammenhænge. En ren beskrivelse er ikke tilstrækkelig.

Begrund

Besvarelsen skal uddybes, så det tydeligt fremgår, hvilke faglige overvejelser, der ligger bag dit svar. Se evt. '**dokumentér**'.

Diskutér

At fremstille et emne eller en sag *fra flere sider*, så man afdækker forskellige vinkler og aspekter.

I en **samfundsfaglig** diskussion præsenterer man forskellige synspunkter og holder dem op mod hinanden. Diskussionen skal være saglig, det vil sige at man skal begrunde de synspunkter, man fremfører ved at inddrage tekstmateriale, faglig viden, begreber og teori. Diskussionen skal være nuanceret. Diskussionen afsluttes med en konklusion, hvor de forskellige argumenter opsummeres.

Naturvidenskab: Ved en diskussion skal man fremdrage forskellige vinkler og aspekter ved naturvidenskabelige problemstillinger og undersøgelser.

I **dansk** er formålet med en diskussion at gøre både sig selv og ens modtager klogere ved at undersøge forskellige synspunkter på et emne gennem brug af eksempler og citater. Formålet er således ikke at overbevise modtageren om, at man har ret, men at vise bredden i forskellige holdninger. Det kan både være en andens synspunkter,

	<p>som de kommer til udtryk i en tekst, det kan være ens egne synspunkter eller det kan være synspunkter, der formuleres som mere generelle dvs. som man finder på ved brug af sin almene viden om sagen. Synspunkterne diskuteres ved at problematisere dem, vise paradokser, undersøge konsekvenser og markere uenigheder mellem egne og andres synspunkter.</p> <p>I dansk taler man også om at debattere. Her er formålet netop - modsat diskussionen - at overbevise en modtager om, at man har ret. Diskussion og debat hænger ofte tæt sammen, fordi diskussionen er med til at markere synspunkter på emnet. Men hvor diskussionen søger at opnå forståelse og konsensus, er debattens formål også at fremføre de stærkeste argumenter og anvende en solid og saglig argumentation for at overbevise. Det er derfor sjældent sådan, at en diskussion og en debat kan adskilles fra hinanden. I debatten vil der ofte fra afsenders side blive anvendt forskellige argumentationsformer, som er med til at understøtte argumentationen og overbevise modtageren.</p>
<p>Dokumentér</p>	<p>I samfundsvidenskab skal påstande begrundes ud fra samfundsvidenskabelig baggrundsviden, teori og begreber, eller ved anvendelse af kvalitative og/eller kvantitative undersøgelser.</p> <p>I naturvidenskab skal påstande begrundes ud fra naturvidenskabelig baggrundsviden eller anvendelse af kvalitative og/eller kvantitative undersøgelser.</p> <p>I modsætning til matematisk-logisk argumentation dokumenterer sprogfagene sine fortolkningshypoteser ved at henvise til konkrete steder i den tekst, der undersøges. Teksten fungerer som belæg.</p>
<p>Forklar</p>	<p>En forklaring skal bygge på faglig viden og forståelse. Konkrete oplysninger, resultater eller figurer sættes i forbindelse med en teoretisk baggrund og det kan forekomme, at der er flere forklaringer på en problemstilling.</p>
<p>Fortolk</p>	<p>Humaniora: Ved en fortolkning forstås ofte en sammenfattende udlægning af en tekst, hvor man skriver, hvordan man mener, teksten kan eller skal forstås. Mens en analyse handler om at se på tekstens enkelte dele hver for sig, så består fortolkningen i at samle dem igen og nå frem til en overordnet forståelse af tekstens udsagn. Hvad er det teksten grundlæggende siger? Hvad er dens tematik? Det er vigtigt, at fortolkningen bygger på analysen af teksten og er begrundet i den. Fortolkningen er mere subjektiv end analysen fordi den hviler på en (samlende) vurdering - men den skal som sagt være begrundet i analysens iagttagelser og resultater.</p> <p>I naturvidenskab: Se 'Analysér' Matematik: Se 'Forklar' Samfundsvidenskab: Se 'Undersøg'</p>

<p>Hypotese, opstil en hypotese</p>	<p>Naturvidenskab: Et fagligt begrundet udsagn, en påstand eller en idé om udfaldet af et eksperiment eller en anden naturvidenskabelig undersøgelse. Det er altså ikke bare et gæt, men en fagligt begrundet antagelse om, hvordan resultatet af eksperimentet/undersøgelsen vil slutte.</p> <p>I samfundsfag er en hypotese en foreslået <i>forklaring</i> på et fænomen. I en hypoteseopgave skal man opstille en hypotese, som skal understøttes af en faglig begrundelse. Hypotesen skal udledes af et materiale, som kan være en tabel, en figur el.lign. Hypoteserne skal være korte (1-2 sætninger), og de skal <i>både</i> rumme en beskrivelse af det fænomen, der skal forklares, og en forklaring på fænomenet - den forklarende sætning <i>skal</i> således være til stede. Når man har skrevet hypotesen, begrunder man den fagligt, vha. begreber, teori og viden fra undervisningen.</p>
<p>Inddrag</p>	<p>Humaniora: Man kan i en opgave blive bedt om at inddrage en anden tekst. Det betyder ikke, at man skal gennemgå denne tekst i detaljer, men i stedet skal man udvælge centrale ting i den, som kan tale med eller perspektivere det primære tekstmateriale, som man arbejder med.</p> <p>At inddrage en tekst betyder altså ikke, at den skal gennemgås fra A til Z. Tværtimod skal man udvælge dét i den, som gør, at den kan "tale med" den primære tekst. Måske rummer den begreber, du kan bruge. Måske er den samme slags tekst som den primære tekst, men anderledes.</p> <p>I samfundsfag kan man i opgaver blive bedt om at inddrage eller anvende bilag, teorier, modeller m.m. Man skal ikke redegøre for bilag, teorier, modeller osv. men <i>anvende</i> dem i sin opgavebesvarelse. Bilag anvendes i en undersøgelse. En teori anvendes til at forudsige eller forklare noget. Modeller anvendes til at vise relationer og sammenhænge.</p> <p>I naturvidenskab: I besvarelsen skal de ønskede data, f.eks. en figur og/eller graf anvendes. Det fremgår af den stillede opgave hvordan.</p>
<p>Perspektivér</p>	<p>Sætte en sag, et emne eller en tekst i forhold til noget andet/ind i en større sammenhæng. Når man perspektiverer, bevæger man sig uden for teksten og sætter teksten i forhold til for eksempel andre tekster, eller den historiske tid, teksten er skrevet i.</p> <p>I samfundsfag kan man perspektivere ved at sætte et emne ind i en større eller i en anden sammenhæng. Når man perspektiverer, sætter man emnet i forhold til for eksempel andre emner, eller man ser på emnet med en anden vinkel - politisk, sociologisk eller økonomisk.</p> <p>Naturvidenskab: En perspektivering er en refleksion over forsøget eller metodens resultater og deres betydning i en større naturvidenskabelig sammenhæng.</p>

<p>Redegør</p>	<p>En særlig form for forklarende gengivelse af det centrale indhold i en tekst. Redegørelse er ikke det samme som referat og resumé.</p> <p>Fælles for både referatet, resumeet og redegørelsen er, at de gengiver teksten i komprimeret form og formidles i et sprog uden sproglig afsmitning fra den oprindelige tekst, samt helt uden ens egne synspunkter og holdninger.</p> <p>Redegørelsen er dog mere selvstændig end referatet og resumeet, da tekstens indhold fremstilles i en struktur, som man selv har fundet frem til. Man viser netop sin selvstændighed ved at gå på tværs af den oprindelige teksts disponering og måde at stille tingene op på. Redegørelsen er kortere end referatet.</p> <p>En redegørelse i samfundsfag er en fokuseret formidling af noget, for eksempel en teori eller synspunkter i en tekst. Redegørelsen er styret af en faglig problemstilling (et spørgsmål), der angiver, hvad man skal fokusere på. I redegørelsen <i>udvælger</i> man relevante tekstdele eller emner, som man formidler, suppleret med samfundsfaglige begreber. Redegørelsen skal være loyal over for den teori eller tekst, man redegør for, dvs. man må ikke diskutere eller vurdere den.</p> <p>Naturvidenskab: En redegørelse er en grundig beskrivelse af et fagligt emne, en teori eller et begreb.</p> <p>Matematik: En redegørelse er en grundig beskrivelse ofte med beviser for væsentlige sætninger inden for et fagligt område. En redegørelse i matematik vil typisk være længere end den pågældende teori eller begreb</p>
<p><i>Referat</i></p>	<p><i>Referatet</i> gengiver i forkortet form indholdet i en tekst og følger tekstens rækkefølge</p>
<p><i>Resumé</i></p>	<p><i>Resuméet</i> gengiver en tekst i så kort form, at det kræver og viser selvstændighed og overblik.</p>
<p>Sammenlign</p>	<p>Man kan i humaniora blive bedt om at sammenligne to eller flere tekster. Det vil sige, at man skal finde ligheder og forskelle mellem teksterne. Sammenligningen kan gå på mange forskellige forhold (emne, holdning, stil osv.), men som regel vil opgaven præcisere (udtrykke noget mere nøjagtigt) hvilke forhold, der skal sammenlignes.</p> <p>I en sammenligning i samfundsfag skal man pege på forskelle og ligheder mellem to eller flere tekster. Sammenligningen er styret af en faglig problemstilling (et spørgsmål), der fortæller, hvad man skal fokusere på. I sammenligningen skal man være loyal over for teksterne, dvs. man må ikke diskutere eller vurdere dem. Man skal inddrage samfundsfaglig viden, begreber og/eller teorier i sammenligningen og til at karakterisere teksterne/synspunkterne i</p>

	<p>teksterne - forskellene mellem teksterne handler oftest om forskelligt teoretisk eller ideologisk udgangspunkt.</p> <p>Matematik: Her kan man blive bedt om at sammenligne 2 datasæt. Det vil sige, at man skal finde ligheder og forskelle mellem datasættene.</p>
<p>Undersøg</p>	<p>Den helt grundlæggende aktivitet i faglighed: Slippe sin nysgerrighed løs, men i faglig sammenhæng, ved hjælp af faglige teorier og faglige metoder.</p> <p>For undersøgelser i samfundsvidenskab er der spørgsmål, der skal besvares, og disse spørgsmål er styrende for fremgangsmåden i undersøgelsen. Der skal gives et tydeligt svar på spørgsmålet. Materialet kan være enten artikler, figurer eller tabeller med statistisk materiale. Undersøg hvad materialet viser. Undersøgelser kræver bevisførelse/dokumentation. Dvs. man skal vise, hvordan man når frem til sine konklusioner. Dette gøres ved at inddrage tal-eksempler eller citater. Efterfølgende fortolker man, hvad disse tal eller citater betyder. Brug samfundsfaglig viden, teorier og begreber til at sætte tallene og citaterne ind i en faglig kontekst – hvorfor viser tabellerne som de gør? Hvordan skal citaterne forstås?</p> <p>I naturvidenskab: En undersøgelse er en faglige analyse af et talmateriale, et eksperiment eller observationer.</p>
<p>Vurdér</p>	<p>Bedømme, dvs. tage stilling til værdien af noget, men som fagperson, ud fra faglige kriterier. Ifølge Blooms taksonomi indbefatter det at vurdere både viden, forståelse, anvendelse og syntese (modsat analyse, hvor man 'splitter' teksten ad for at opnå forståelse, så samler man trådene i en syntese).</p> <p>I en vurdering i samfundsfag diskuterer man en faglig problemstilling (et spørgsmål) og tager stilling til den. Vurderingen minder om en diskussion, da man ligesom i diskussionen skal præsentere forskellige faglige argumenter, men i en vurdering lægger man mere vægt på at tage stilling. Argumenterne finder man typisk i et bilagsmateriale og ved at inddrage viden, begreber og teori fra undervisningen. En vurdering kræver nemlig ofte, at man har en standard – eller et sæt af kriterier, at vurdere ud fra.</p> <p>I en vurdering vejer man altså forskellige synspunkter mod hinanden, og forklarer hvorfor nogle synspunkter og argumenter er mere holdbare/overbevisende end andre.</p> <p>Biologi: Ved en vurdering skal man, på baggrund af biologisk viden og evt. en analyse vægte synspunkter for og imod en problemstilling.</p> <p>Fysik/kemi: På baggrund af en analyse af de anvendte målemetoder og målingernes reproducerbarhed undersøges troværdigheden/kvaliteten/pålideligheden af de opnåede resultater.</p>

KILDER:

Der er trukket på information fra <https://sites.google.com/site/danskfag/skriftlighed/begreber-i-skriftlig-dansk>

Politikens Nudansk Ordbog. Politikens Forlagshus A/S, 19. oplag 2005.

Politikens Matematiske Opslagsbog", Politikens Forlag, 6. oplag 1991.

Skriftlig eksamen i samfundsfag - knæk koden. Lasse Ørum Wikman, Systime 2011.

Opgavetyper og kvalitetskriterier til skriftlig prøve i samfundsfag, emu.dk.

Typeordsbeskrivelser i fagene biologi, bioteknologi og kemi.